

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ ТА ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

**«ФІЗІОЛОГІЯ, ВАЛЕОЛОГІЯ, МЕДИЦИНА:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**06 квітня 2021 року
м. Харків – Україна**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА НОРМАЛЬНОЇ ТА ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ**

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

**«ФІЗІОЛОГІЯ, ВАЛЕОЛОГІЯ, МЕДИЦИНА:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**06 квітня 2021 року
м. Харків – Україна**

**MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF PHARMACY
EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC INSTITUTE OF APPLIED PHARMACY
DEPARTMENT OF PHYSIOLOGY AND PATHOLOGICAL PHYSIOLOGY**

All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference

**«PHYSIOLOGY, VALEOLOGY, MEDICINE:
MODERN STATUS AND DEVELOPMENT PROSPECTS»**

**April 6, 2021
Kharkiv, Ukraine**

УДК: 577.1:612 (043.2)

Редакційна колегія: Заслужений діяч науки і техніки України, проф. Котвіцька А.А., проф. Владимірова І.М., проф. Кононенко Н.М.

Укладачі: доц. Рибак В.А., доц. Гнатюк В.В., Волохов І.В., доц. Бурлака І.С.

Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ № 401 від 16.09.2020 р.

Фізіологія, валеологія, медицина: сучасний стан та перспективи розвитку : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (06 квітня 2021 р.). – Х. : Вид-во НФаУ, 2021. – 184 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції: «Фізіологія, валеологія, медицина: сучасний стан та перспективи розвитку». В матеріалах конференції розглянуто актуальні питання фізіології, валеології та медицини: молекулярно-клітинні та генетичні механізми функціонування організму; регуляція фізіологічних функцій та їх порушення; механізми впливу факторів навколишнього середовища на формування фізіологічних функцій організму людини та тварин; інтегративні механізми функціонування вісцеральних систем; регуляція гомеостазу; роль фізіологічних бар'єрів організму людини; вікова фізіологія; онтогенез; геронтологія; сучасні теорії старіння; нейрофізіологія сну; фізіологічні механізми адаптації та їх порушення; функціональні резерви організму; інтегративні механізми функціонування сенсорних і рухових систем; хронофізіологія; фізіологія поведінки; нейротехнології; нейровізуалізація в медицині та в освіті; біосенсорні технології; регуляція нейрогенезу; нейробиологія поведінки тварин; фізіологічні основи дії біологічно активних сполук; хронофармакологія; історичні аспекти становлення фізіології як науки; сучасні технології фізичної терапії та медичної реабілітації; сучасні проблеми медичної та біологічної освіти; ефективні підходи до викладання фізіологічних дисциплін; симуляція та дослідження фізіологічних станів і реакцій; сучасні методи валеопрофілактики та оздоровлення; індивідуальні оздоровчі програми; практичний досвід та сучасні можливості організації; хронотипи та здоров'я людини; здоров'язбережувальні технології та продуктивність життєдіяльності з урахуванням хронотипів; глобальні проблеми громадського здоров'я; актуальні питання індивідуальної та громадської гігієни та профілактики; медико-соціальні аспекти здоров'я.

Для широкого кола наукових і практичних працівників медицини, фізіології та фармації.

UDC 577.1:612 (043.2)

Editorial board: Honored worker of science and technology of Ukraine, prof. Kotvitska A.A., prof. Vladimirova I.M., prof. Kononenko N.M.

Compilers: ass. prof. Rybak V.A., ass. prof. Hnatiuk V.V., Volokhov I.V., ass. prof. Burlaka I.S.,
Registration certificate UkrISTEI № 401 dated 16.09.2020.

Physiology, valeology, medicine: modern status and development prospects : collected papers of All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference (April 6, 2021). – Kh.: NUPh, 2021. – 184 p.

Collected papers includes the materials of All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference «Physiology, valeology, medicine: modern status and development prospects». The modern problems of physiology, valeology and medicine were considered the materials of the Conference: molecular-cellular and genetic mechanisms of organism functioning; regulation of physiological functions and their violation; mechanisms of environmental factors influence at the physiological functions formation of the human and animal organism; integrative mechanisms of visceral systems functioning; regulation of homeostasis; the role of physiological barriers in the human body; development physiology; ontogenesis; gerontology, modern theories of aging; neurophysiology of sleep; physiological mechanisms of adaptation and their disorders; functional reserves of the body; integrative mechanisms of sensory and motor systems functioning; chronophysiology; physiology of behavior; neurotechnology; neuroimaging in medicine and education; biosensor technologies; biosensors based on biomacromolecules and biomimetics; regulation of neurogenesis; neurobiology of animal behavior; physiological bases of biologically active compounds action; chronopharmacology; historical aspects of the physiology formation as a science; modern technologies of physical therapy and medical rehabilitation; modern problems of medical and biological education; effective approaches to teaching physiological disciplines; simulation and study of physiological states and reactions; modern methods of valeoprevention and sanitation; individual wellness programs; practical experience and modern capabilities of the organization; chronotypes and human health; health-preserving technologies and productivity of life taking into account chronotypes; global issues of healthy civil; topical issues of individual and public hygiene and prevention; medical and social aspects of health.

For a wide audience of scientific and practitioners of medicine, physiology and pharmacy.

UDC 577.1:612 (043.2)

© NUPh, 2021

ЗМІСТ

FILIPETS N.D., FILIPETS O.O., GOZHENKO A.I. Pharmacological correction of the activity of ATP-dependent potassium channels in experimental nephropathy	10
GONCHAROVA A.V. Bone remodeling regulation in the model of combined unloading with chronic inflammation in rats	12
KUZMINA I.YU., ZHULIKOVA M.V. The state of lipid peroxidation and antioxidant protection on the background of polycystic ovarian syndrome in experiment	14
MYRONCHENKO S.I., GUERBI A. Mechanisms of the beneficial effects of ultraviolet radiation on the human body	17
NEMCHENKO A.S., KURYLENKO Y.E., KUZMENKO A.A. Analysis of experience countries of the world on legalization of medical cannabis	18
SPODNIKAYLO V., RADCHENKO A., SHATALOVA O. Assessment of the condition of buccal epithelium in smokers	19
ТУМЧЕНКО YU.V., MOROZ V.A. Advantages of complex oral treatment of anemia in pregnant women with preparations of ferrous iron	20
АЛЕЙНИКОВА К.С. Влияние комплексной терапии на эндотелиальную функцию при кардиореспираторной патологии	21
АПАНАСЕНКО Г.Л. Здоровоохранение: необходимость смены парадигмы	22
БАБОВ К.Д., ЗАБОЛОТНАЯ І.Б., ПОЛЬЩАКОВА Т.В., ДМИТРИЄВА Г.О., ГУЩА С.Г. Сучасні можливості реабілітації військовослужбовців-комбатантів (учасників АТО/ООС) з посттравматичним стресовим розладом та соматичною патологією у санаторно-курортних умовах.....	25
БАГАЦЬКА Н.В., ГЛОТКА Л.І. Депресивні розлади у дітей та підлітків: цитогенетичні особливості	27
БАГАЦЬКА Н.В., НЕФІДОВА В.Є., ГАВЕНКО Г.О. Аналіз родоводів у сім'ях дівчат-підлітків з порушеннями менструальної функції, що супроводжуються психоневрологічними розладами.....	29
БАГМУТ І.Ю., ІВАНОВ О.С., КОЛІСНИК І.Л. Вплив диклофенаку натрію на показники загальної кількості клітин кісткового мозку, недиференційованих бластів, мегакаріоцитів та концентрацію циклооксигенази-1 у лабораторних мишей.....	31
БЕЗУГЛА Н.П., ОХРЯМКІНА Т.М., САХАРОВА Т.С. Підходи до підвищення прихильності до лікування пацієнтів з артеріальною гіпертензією	33
БІЛАЙ І.М. Валеологія як наука про здоров'я людини.....	35
БУРЛАКА І.С., ОМЕЛЬЧЕНКО З.І. Жимолості плоди – перспективний об'єкт функціональних продуктів харчування.....	37
ВАЛІЛЬЩИКОВ М.В., БАБАЛЯН В.О., ПАВЛОВ С.Б., СЕМКО Н.Г. Роль інтерлейкіну-6 в механізмах регуляції репаративних процесів при моделюванні переломів проксимального відділу стегнової кістки у SHR щурів.....	39
ВИШНЕВСЬКА Л.І., РОМАСЬ К.П. Гомеопатична медицина та фармація. Практичний досвід	40

ВОЩИЛІН Б.Р., ШАПОВАЛ О.В. Клітинні тест-системи як інструмент оцінки стану пацієнтів з термічною травмою	42
ГАЙСАК М.О., КУДИК В.Г. Деякі аспекти порушень ниркових механізмів компенсації ацидозу у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень.....	44
ГАРМАТІНА О.Ю., МОРОЗ В.В., СКОРОХОДА І.І., ТИШ І.І., ШАХІН Н.А., ГАНЕМ Р.Б., МАЛЯР У.І., АФФУРІ А., БОНДАРЧУК Т.І. Перфузійна комп'ютерна томографія головного мозку в оцінці ефективності екстраінтракраніального анастомозу при хронічній оклюзії внутрішньої сонної артерії.....	47
ГЕЙКО В.В., ІЛЬІНА Ю.Ю., СЕЛЮКОВА Т.В., КИРИЧЕНКО О.В. Особливості структурно-функціональної організації циклу неспання-сон за умов моделювання хвороби Паркінсона.....	48
ГОНЧАРЕНКО І.Ф., ЛАШИН О.І., ГРІШОВ А.А. Неврологічна патологія внаслідок перенесеної коронавірусної інфекції COVID-19.....	50
ГОРБАЧ Т.В., МАРТЫНОВА С.Н., ВЛАСЕНКО О.В. Способ коррекции метаболических нарушений и повышения адаптационного потенциала у студентов с десинхронизмом, вызванным искусственным пролонгированием светового дня	53
ГРИГОРЯН Х.В. Молекулярні механізми реалізації лейкоцитурії при нефролітіазі	56
ГУБИНА–ВАКУЛИК Г.И., ГОРБАЧ Т.В., ДЕНИСЕНКО С.А., ГОЙДИНА В.С. Пищевой краситель тартразин – фактор риска развития нефропатии.....	59
ДЄМЄНКОВА І.Г. Аналіз родоводів у сім'ях хворих із серцево-судинною патологією	61
ДИННІК О.О., БАГАЦЬКА Н.В., ДИННІК В.О. Особливості перебігу перинатального періоду у хворих на аномальні маткові кровотечі.....	63
ЕЖНЕД М.А., ГОРОШКО О.М., ЗАХАРЧУК О.І., МАТУЩАК М.Р., САХАЦЬКА І.М., МИХАЙЛЮК Н.В., ФРАНКО Л.В., КОСТИШИН Л.В. Ефективність використання наочності при викладанні фармакогнозії в умовах онлайн–навчання	64
ЗАБРОДІНА Л.П., БОВТ Ю.В., ПРИВАЛОВА Н.М., СУХОРУКОВ В.В. Роль порушення нічного сну у розвитку когнітивних розладів у хворих з дисциркуляторною енцефалопатією	65
КАТЕЛЕВСЬКА Н.М., ПОЧЕРНІНА М.Г., АДАМОВСЬКА О.С. Помірне фізичне навантаження як метод підвищення неспецифічної імунорезистентності організму людини.....	68
КОВАЛЬЦОВА М.В., НІКОЛАЄВА О.В., СУЛХДОСТ І.О., РОМАНЕНКО І.А. Морфологічні зміни ендокринної частини підшлункової залози та рівні інтерлейкінів 12 і 4 у щурів та їх потомства в умовах дії хронічного стресу.....	69
КОЗЛОВА Ю.В. Особливості механізму ушкодження головного мозку вибуховою хвилею	70

КОНДАКОВА Г.К., СОЛОШЕНКО Е.М., СОКОЛ О.А. Дослідження поліморфізму гена Тол-подібного рецептору <i>TLR1-I602S</i> та першого екзона гена манан-зв'язуючого протеїна G230A у хворих на хронічні дерматози із сенсibiliзацією до лікарських засобів.....	71
КОНОНЕНКО А.Г., ШАТАЛОВА О.М. Фізіологічний самоконтроль при фізичних навантаженнях	73
КРЮКОВА Г.В. Розвиток атеросклерозу як віддалене ускладнення перитоніту	75
КУДІНА О.В., ШТРИГОЛЬ С.Ю., ЦИВУНІН В.В., КОЛОБОВ О.О. Вплив олігопептидів-гомологів фрагменту АКТГ ₁₅₋₁₈ на фізичну витривалість щурів на різних моделях стресу	77
КУЗНЕЦОВА М.О., ГЛУШКО С.М., МКРТЧЯН А.А. Вплив пренатального стресу щурів-матерів на морфофункціональний стан печінки їх одномісячних потомків.....	78
КУЗЬМІНА І.Ю. Морфологічні та морфометричні зміни підшлункової залози щурів з експериментальним метаболічним синдромом.....	80
ЛЕБЕДИН А.М., ПОДКОЛЗІНА М.В. Заходи режиму контролю за обігом кодеїновмісних лікарських засобів.....	82
ЛЕВІЧЕВА Н.О., БЕВЗЮК Д.О. Вплив інтраназального введення дофаміну на робочу і просторову пам'ять у динаміці розвитку хвороби Паркінсона в експерименті	84
ЛЕМКО О.І., ВАНТЮХ Н.В. До питання інсулінорезистентності у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень	86
ЛЕМКО І.С., ГАЙСАК М.О., ДИЧКА Л.В., ЛЯХОВА О.Б. Функціональні особливості підшлункової залози у хворих на хронічне обструктивне захворювання легень.....	88
ЛИСА О.М. Хронотипи та здоров'я людини	91
ЛОМАКО В.В., ШИЛО О.В. Морфологические изменения в почках при искусственной и естественной гeибернaции.....	94
ЛУКАЩУК С.В., ЛЕМКО О.І. Моніторинг показників якості життя у пацієнтів після COVID-19 під впливом відновлювального лікування.....	96
МАТВІЙЧУК О.М. Філософсько-методологічні аспекти розвитку майбутнього фахівця як суб'єкта здоров'я.....	98
МИКИТЕНКО А.О. Стан оксидантно-антиоксидантного балансу в печінці щурів за умов моделювання хронічного алкогольного гепатиту.....	100
МОЛЧАНОВ Д.В., САВИЛОВ П.Н. Метаболізм амміака в почках и лёгких после резекции печени.....	102
НЕЛЯПІНА М.М. Клініко-патологічна специфіка нейросоматичних ускладнень у пацієнта із інфільтративною формою туберкульозного процесу та ВІЛ-інфекцією.....	105
НЕХАНЕВИЧ О.Б., ТЮТЮННИК М.О., КОРОТА Ю.О. Профілактика розвитку венозної тромбоемболії у пацієнтів з коронавірусною хворобою.....	107
НОЗДРІНА А.А., ВОЛКОВА А.В. Ретроспективний аналіз зловживання алкоголем в країнах європейського регіону ВООЗ.....	110

ПАВЛОВА К.О., ЯЦЕНКО О.Ю., БУРЛАКА І.С. Успішність навчальної діяльності студентів в умовах пандемії	111
ПРИВАЛОВА Н.М., БОВТ Ю.В., СУХОРУКОВ В.В., ЗАБРОДІНА Л.П. Характеристики емоційних розладів в структурі нейропсихологічного синдрому у хворих з хронічною ішемією мозку.....	112
ПРОКОПЮК В.Ю., СКИБИНА К.П., КОЗУБ Н.И., МУСАТОВА И.Б., ШЕВЧЕНКО М.В., ПРОКОПЮК О.С. Экспериментальное изучение возможностей клеточной и тканевой терапии в реабилитации после химиотерапии.....	114
РЕШЕТИЛО Л.І., ЗАРІЧНА О.З. Вплив хронобіологічних ритмів на психічний стан людини.....	115
РИБАК В.А., КОРОЛЬ В.В. Інтеграція обміну речовин в організмі	118
РЯДНИХ О.К. Роль гормонів в адаптації організму до фізичних навантажень	120
САВИЛОВ П.Н. Гипоксическое и гипероксическое пре кондиционирование.....	122
САВКА Ю.М., СЛИВКА Я.І., РАЙКО О.Ю. Використання сучасних технологій навчання для підготовки студентів медичного профілю на теоретичній кафедрі	126
САМОХИНА Л.М., КИРИЕНКО А.Н., ТОПЧИЙ И.И., ЦЫГАНКОВ А.И. Особенности сахарного диабета 2-го типа, сочетанного с гипертонической болезнью, у мужчин и женщин.....	127
САМОХИНА Л.М., КОЛЕСНИКОВА Е.Н., ЩЕНЯВСКАЯ Е.Н. Генетические особенности функционирования антиоксидантной защиты у пациентов с хронической обструктивной болезнью лёгких в сочетании с ишемической болезнью сердца разного возраста.....	130
САМОХИНА Л.М., ЛОМАКО В.В. Система протеиназа-ингибитор протеиназ у самцов крыс со стимулированной алкоголь-зависимой гипертензией	133
САМОХИНА Л.М. Особенности участия эластаз различного происхождения и альфа-1-ингибитора протеиназ в развитии процессов старения у самцов и самок крыс.....	136
САФАРГАЛІНА–КОРНІЛОВА Н.А., ГУМЕНЮК І.А. ВЕРГЕЛЕС Т.Г. Оцінка прооксидантно-антиоксидантного статусу у підлітків з ожирінням та жировим гепатозом	139
СЕНЮК Н.І., СТРЕЛКОВА М.І., СЕНАТОРОВА Г.С. Вплив рівня імуноглобуліну Е в сироватці крові на перебіг гострого обструктивного бронхіту у дітей	141
СЕРІКОВА О.І., СКРИННИК О.В., СЕРІКОВА О.С. Особливості перебігу перших 5 років захворювання при біполярному афективному розладі з суїцидальною поведінкою	143
СИБІРНА Р.І. Нетрадиційні методи валеопротекції.....	145
СИБІРНИЙ А.В. Сон у корекції порушень нервової діяльності.....	147
СИРМАН Я.В., ПРЕЙС Н.И. Исследование активности индуцибельной синтазы оксида азота при экспериментальной диабетической ретинопатии и способы ее коррекции	149

СТОЯН А.О., КАТЕЛЕВСЬКА Н.М. Аналіз інформованості молоді щодо поширення та профілактики COVID-19.....	151
СТРІЛЬЧУК Л.М., ОЛЕНИЧ Л.В. Зміна моторики жовчного міхура як пускова ланка аферентних патологічних імпульсів	153
ТІТКОВА А.М., ПРИХОДЬКО О.О. Інтраназальне введення нітропрусиду натрію відновлює рівень оксиду азоту та BDNF в структурах головного мозку щурів з алкогольною залежністю	155
ТКАЧЕНКО А.С., ГОРБАЧ Т.В., ОНЩЕНКО А.І. Вплив харчової добавки E407a на вміст маркерів запалення у сироватці крові щурів.....	157
ТКАЧЕНКО А.С., ОНЩЕНКО А.І., ПРОКОПЮК В.Ю. Оцінка короткострокової дії наночастинок GdYVO ₄ :Eu ³⁺ на інтенсивність процесів ериптозу.....	158
ТРОШИНА Е.О., ПИСЬМЕННА О.Т. Роль пригнічення білка CNOT3 у розвитку цукрового діабету 1 типу	159
ФАБЕР Т.І. Участь $\alpha 2$ -адренорецепторів і AT1-рецепторів у патогенезі нейропсихологічних і нейрокогнітивних порушень при хронічній ішемії мозку I стадії.....	162
ЦИПОВЯЗ С.В., ЗНАМЕРОВСКИЙ С.Г., МЕРЗА Я.В. Розвиток ендотоксинової агресії при перитонітах	165
ЧИЖ Ю.О., РЄПІН М.В., МАРЧЕНКО Л.М., ГОВОРУХА Т.П. Порівняльний аналіз впливу кріоекстракту плаценти та медикаментозної блокади ренін-ангіотензин-альдостеронової системи на функціональні показники нирок щурів в процесі розвитку хронічної ниркової недостатності	167
ЧУГУНОВА А.В., ПИСЬМЕННА О.Т. Етіологія виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки.....	170
ШИЛО О.В., ЛОМАКО В.В. Модифікація сну та електроенцефалограми під час сну у щурів за умов холодкових впливів, що повторюються	173
ШИЛО О.В., ЛОМАКО В.В. Вивчення вмісту тиреотропіну та тиреоїдних гормонів у крові старих і молодих щурів за умов ініціювання десинхронозу на тлі загальної кріостимуляції.....	175
ШЛЯХОВА А.В., ВЕСЕЛОВСЬКА О.В., БЕРЧЕНКО О.Г. Вплив нітропрусиду натрію на пам'ять, емоційну поведінку та їх нейрофізіологічне забезпечення у щурів з алкогольною залежністю.....	178
ЯКОВЛЕВ Н.В., САВИЛОВ П.Н. Влияние гипероксической нагрузки на содержание малонового диальдегида в легочной ткани здорового организма.....	181

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-КОМБАТАНТІВ (УЧАСНИКІВ АТО/ООС) З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ ТА СОМАТИЧНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ У САНАТОРНО-КУРОРТНИХ УМОВАХ

Бабов К. Д., Заболотная І. Б., Польщаківа Т. В., Дмитрієва Г.О., Гуца С. Г.
ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України»,
м. Одеса, Україна
mrik.odessa@gmail.com

Вступ. Питання медико-психологічної реабілітації військових-комбатантів є вкрай актуальними для збереження здоров'я нації в складний для нашої Держави період. Поряд з розробленими методами фізичної та психологічної реабілітації, необхідним є розробка диференційованих комплексів медичної реабілітації пацієнтів з посттравматичними стресовими розладами та супутньою соматичною патологією на етапі санаторно-курортного лікування.

Саме тому, **метою роботи** було вивчення частоти, характеру та особливостей перебігу соматичних захворювань у військовослужбовців з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) шляхом обстеження пацієнта у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди та вивчення можливостей реабілітаційних заходів.

Матеріали та методи. Дослідження включає 250 хворих у ранні та віддалені терміни надходження на реабілітацію у санаторно-курортні заклади. Методи: клініко-анамнестичний, клініко-неврологічні, клініко-психопатологічний, психодіагностичний, психометричний, електрофізіологічні, загальноклінічні, біохімічні, статистичний.

Результати та їх обговорення. У військовослужбовців – учасників АТО, емоційно-психологічні проблеми переважають над фізичним дефектом, як на етапі ранньої реабілітації, так у віддалені терміни. Обмеження життєдіяльності відповідно найчастіше обумовлене порушеннями когнітивних функцій та емоційного стану, відчуттям болю. Порушення соціальної активності проявляється розладами в міжособистісних взаємодіях.

Продемонстровано, що у військовослужбовців–комбатантів з наслідками ЗЧМТ на етапі ранньої реабілітації реєструється сукупність патоморфологічних, нейрофізіологічних, психовегетативних, емоційно-особистих, когнітивних змін, що прогресують і після виписці з стаціонарного етапу лікування та формують травматичну хворобу мозку.

Між тим, у віддалені терміни реабілітації переважну більшість хворих складають пацієнти з соматичною патологією, а саме: патологією опорно-рухового апарату (52,5 %), меншою мірою – хворі з синдромом вегетативної дисфункції (25,0 %) та пацієнти з гастроентерологічною патологією (22,5,0 %).

Таким чином, ПТСР у комбатантів у різні терміни реабілітації супроводжується соматичною патологією, що перебігає за принципом взаємозв'язку та взаємообтяження. Це потребує розробки комплексного підходу до реабілітаційних заходів.

У нашій країні вкрай ефективною є реабілітація у санаторно-курортних умовах, де поряд із методами фізичної терапії, є можливість корекції психічного статусу хворого, в тому числі – можливість перебування із сім'єю у комфортних умовах. Наявність лікарів різного профілю у складі мультидисциплінарної команди дозволяє оцінити і соматичний статус хворого з ПТСР та, відповідно, провести лікувальні заходи, що враховують і психічний і соматичний статус пацієнта.

Висновок. Врахування особливостей соматичної патології у військових-комбатантів з посттравматичним стресовим розладом сприятиме одночасному відновленню порушених психологічних феноменів та попереджанню розвитку і прогресування соматичних захворювань та станів після травм та поранень.